

OFFENTLIGA AKTÖRER ENERGIEFFEKTIVISERAR

Version 1.1

2023-08-15

UTFÖRT AV

Per-Erik Nilsson
CIT Renergy

Göran Werner
WSP

Lotta Bångens
Energieffektiviseringsföretagen

info@belok.se

ENERGIMYNDIGHETENS NÄTVERK FÖR ENERGIEFFEKTIVA LOKALER

Belok är ett samarbete mellan Energimyndigheten och Sveriges största fastighetsägare med inriktning på lokalfastigheter. Belok initierades 2001 av Energimyndigheten och gruppen driver idag olika utvecklingsprojekt med inriktning mot energieffektivitet och miljöfrågor.

Gruppens målsättning är att energieffektiva system, produkter och metoder tidigare skall komma ut på marknaden. Utvecklingsprojekten syftar till att effektivisera energianvändningen samtidigt som funktion och komfort förbättras.

MEDLEMSFÖRETAG

ALECTA FASTIGHETER

AMF FASTIGHETER

AKADEMISKA HUS

ATRIUM LJUNGBERG

CASTELLUM

COREM PROPERTY GROUP

FABEGE

FASTIGHETS AB BALDER

FASTIGHETSKONTORET I STOCKHOLMS STAD

FORTIFIKATIONSVERKET

GRANITOR

GÖTEBORGS STAD –

STADSFASTIGHETSFÖRVALTNINGEN

HUDDINGE SAMHÄLLSFÄSTIGHETER

HUFVUDSTADEN

ICA FASTIGHETER

JERNHUSEN

LOCUM

LUNDBERGS FASTIGHETER

MALMÖ STAD SERVICEFÖRVALTNINGEN

PLATZER FASTIGHETER AB

SKANDIA FASTIGHETER

SKOLFASTIGHETER I STOCKHOLM (SISAB)

SPECIALFASTIGHETER

STATENS FASTIGHETSVERK

SVEDAB

SWEDAVIA

VASAKRONAN

VÄSTFASTIGHETER

WIHLBORGS

TILL GRUPPEN ÄR ÄVEN KNUTNA

ENERGIMYNDIGHETEN

BYGGHERRARNA

FASTIGHETSÄGARNAS SVERIGE

SVERIGES KOMMUNER OCH REGIONER (SKR)

CIT RENERGY

CIT Renergy är ett konsultföretag med kompetens inom områdena byggd miljö, samhälle, industri samt inomhusmiljö med fokus på energi- och resurseffektivitet. De har fått i uppdrag av Energimyndigheten (via ramavtal) att leverera förstudier och utredningar inom verksamhetsområdet lokalfastigheter. Förstudierna och utredningarna genomförs internt eller av extern part och undersöker vilka områden inom energieffektiva lokaler som är intressanta att utveckla och vilka fördjupade utredningar och analyser som kan behövas.

Alla frågor kopplat till denna rapport hänvisas till CIT Renergy AB:
citrenergy@chalmersindustrietechnik.se

Alla förstudierrapporter görs tillgängliga via belok.se.

SAMMANFATTNING

Föreliggande studie är ett förberedande arbete där ansatsen innefattade att samla och paketera resultat från främst arbeten som utförts inom ramen för Energimyndighetens behovsägarnätverk, med inriktning mot behov av hjälpmedel hos offentliga aktörer. Särskilt viktigt bedömdes detta med avseende på de krav vilka kommer som resultat av EU-direktiv, i första hand Energieffektiviseringsdirektivet (EED). Ett vidare syfte med studien var även att ta in tankar kring ytterligare problemområden man identifierat och behov av hjälpmedel man upplever sig behöva i den offentliga sektorn.

Ansatsen var att de verktyg som finns hos bl a Energimyndighetens nätverk kan paketeras på lämpligt sätt, eventuellt med mindre korrigeringar, för att komma till bred användning hos offentliga aktörer. Efter genomförande av studien visar det sig dock vara ett förenklat, och inte tillräckligt, sätt att möta de behov som finns hos aktörerna. Genom intervjuer och, framför allt, det webinarium SKR anordnade i maj 2023 framkom att aktörerna har behov av en betydligt bredare palett av verktyg och hjälpmedel.

I studien har en genomlysning gjorts av behov hos aktörer uppdelade i regioner, kommuner, myndigheter och energibolag. Energibolag valdes som en egen grupp eftersom de ofta är kommunala och det problemkomplex som finns mellan energibolag och andra kommunala aktörer behövde särskilt belysas. I studien har valts att dela upp innehållet i två övergripande områden, dels vad som behövs hos den offentliga sektorn – behovsanalys, dels hur dessa behov kan mötas.

En rekommendation är att i kommande uppdrag ta ett samlat grepp kring de problemkomplex som den offentliga sektorn ser och som påverkar förmåga och möjlighet att effektivt kunna arbeta med energieffektiviseringar i de egna verksamheterna. Här finns en mångfald av frågeställningar som identifierats och kan hänföras till både organisatoriska och metodologiska, vilka ligger utanför de rent praktiska tillvägagångssätt som verktygen beställarnätverken tagit fram erbjuder. Här återfinns exempelvis hur riktlinjer kan dras upp via ägardirektiv och från ledningsnivå upprättade målsättningar, hur genomförandeprogram kan budgeteras och finansieras, till vem som har möjlighet att genomföra arbetet i redan ”slimmade” organisationer. På vilket sätt bör man samverka med externa aktörer och hur ska sådan samverkan kravställas. Ett fortsatt arbete bör därför parallellt hantera beskrivna problemkomplex för att möjliggöra sjösättningen av genomförandeprogram, samtidigt som de praktiska tillvägagångssätten baserade på beställarnätverkens metoder skräddarsys genom lämplig paketering.

INNEHÅLL

Bakgrund	6
1. Avgränsningar	6
2. Målgrupper	6
2.1 Regioner.....	6
2.2 Kommuner.....	6
2.3 Myndigheter	7
2.4 Energibolag.....	7
3. Vad behöver offentlig sektor – behovsanalys	8
3.1 EU direktiv – ställer krav	8
3.2 Ägardirektiv och målsättningar	8
3.3 Handlingsplan – intern processuppföljning, mellan interna aktörer	8
3.4 Budget/finansiering	8
3.5 Bemanning – extern, intern.....	9
3.6 Samverkan mellan fastighetsägare och hyresgäst.....	9
3.7 Statistik och nyckeltal.....	9
4. Hur ska det göras?	10
4.1 Motivationskickoff för hela organisationen.....	10
4.2 Erfarenhetsutbyte – nätverk.....	11
4.3 Goda exempel.....	11
4.4 Extern management.....	11
4.5 Kommunikation via branschorganisation.....	12
4.6 Upphandlingar.....	12
4.7 Gröna avtal.....	12
4.8 Projektledarkonsulter/upphandlingskonsulter.....	12
4.9 Regioner – ersättningslokaler	12
5. Befintliga verktyg och paketlösningar	12
6. Rekommendationer	14

BAKGRUND

Allt större krav kommer att ställas på offentliga aktörer vad gäller reducerad användning av energi och åtgärder för att energieffektivisera. I direktiv från EU kommer krav att ställas för att nå en klimatneutral bygnadssektor till 2050. Kraven kommer att införas relativt snart, de direkt påverkande direktiven EED och EPBD är under förhandling, och skärpningar av kraven över tid kan emotses. Särskilt kraven som ställs enligt EED pekar mot offentliga aktörer, medan kraven som ställs enligt EPBD gäller i stort sett samtliga byggnader i unionen.

Samtidigt som kraven skärps via direktiv har energipriserna snabbt stigit och det varnas nationellt för att eleffektbrist kan uppstå. Det finns alltså anledning att, utöver de krav som ställs utifrån, noga se över ekonomiska konsekvenser av handlandet inom den egna organisationen.

Syftet med här redovisat arbete är att ta fram en förberedande överblick av vad offentliga aktörer kan behöva i kommande intensifierat energieffektiviseringsarbete. Under arbetet har genom intervjuer, interna diskussioner och webinarium med kommuner och regioner, i regi av SKR, identifierats ett antal områden som är viktiga inför framtida insatser. Det är således den interna bilden hos kommuner och regioner som återges tillsammans med de möjligheter verktyg som tagits fram hos exempelvis Energimyndighetens nätverk.

1. AVGRÄNSNINGAR

I föreliggande arbete har en avgränsning valts där fokus lagts på energianvändning i de byggnader där offentliga aktörer återfinns som hyresgäster eller besitter som fastighetsägare.

2. MÅLGRUPPER

2.1 Regioner

Regionerna ansvarar för uppgifter som är gemensamma för länet. Stora slutanvändare av energi (och effekt) är hälso- och sjukvården. Regionerna ansvarar även för tandvård (åtminstone för personer upp till 23 år). Kollektivtrafik som också ligger under regionernas ansvar är en stor slutanvändare av energi, i huvudsak i form av fossila bränslen. Regioner omfattas av lagen om offentlig upphandling (LOU).

2.2 Kommuner

I kommuners regi återfinns en mängd verksamheter som alla kräver mer eller mindre mycket energi. Vanligen har kommunerna ansvar för ett bygnadsbestånd som ofta hanteras genom kommunalägda fastighetsföretag. En stor del av slutlig energianvändning i kommuner återfinns i bygnadsbeståndet. Bland byggnader/verksamheter som använder mycket energi återfinns t ex simhallar, ishallar, reningsverk, mm. Kommuner omfattas av lagen om offentlig upphandling.

2.3 Myndigheter

Det finns ca 340 myndigheter i Sverige (det exakta antalet förändrats över tid). Myndigheter. Bland myndigheter återfinns stora fastighetsägare som Statens Fastighetsverk, Fortifikationsverket och Naturvårdsverket. Det finns myndigheter med stor geografisk spridning som Polisen, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Samtidigt finns många mindre myndigheter med begränsad geografisk spridning. Gemensamt för samtliga myndigheter är att de omfattas av lagen om offentlig upphandling. I arbete med energieffektivisering är potentialen relativt liten för myndigheter som endast har kontorsverksamhet och är inhyrda hos extern fastighetsägare. Samtidigt kan potentialen göras mångfalt större genom samverkan mellan fastighetsägare och myndigheten.

2.4 Energibolag

Energibolag är en viktig målgrupp på två sätt. Dels som energileverantörer och nätägare. För att nå ett optimalt energisystem måste allt hänga ihop, från produktion och distribution till användning. Samverkan, och förståelse, för varandras situation och utmaningar mellan offentlig sektor och energibolag gynnar utvecklingen och ger större möjligheter att nå målen snabbare. Energibolagen är även en viktig målgrupp utifrån rollen som energitjänsteleverantör. Flera energibolag har nu även energitjänster i sin portfölj. En annan aspekt som är viktig att ta hänsyn till är den eventuella målkonflikten mellan försäljning av energi och användning av energi (där energi är en utgift) som finns inom samma organisation, t ex kommuner. På kommunal nivå finns det ofta både ett kommunägt fjärrvärmebolag, som ger intäkter till kommunen, samt kommunägda bostäder och lokaler, som köper energi från fjärrvärmebolaget. Hur detta ska hanteras för kommuninvånarnas bästa är en del i energiutmaningen, och berör offentlig sektor.

3. VAD BEHÖVER OFFENTLIG SEKTOR – BEHOVSANALYS

3.1 EU direktiv – ställer krav

Som nämndes i avsnittet *Bakgrund*, finns EU-direktiv som avsevärt kommer att påverka behoven av energieffektivisering av bebyggelsen inom hela unionen. Särskilt genom Energieffektiviseringsdirektivet (EED) kommer offentliga aktörer i förgrunden. Här är det inte bara effektivisering av byggnader som hålls fram, utan all energianvändning. I skrivande stund är inte beslut fattat om direktivet, även om det är politiskt färdigförhandlat mellan MS. Innan definitivt beslut måste direktivet passera parlamentet. Beslut vänts under tidiga hösten 2023.

Även Direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD) är under förhandling. Det direktivet omfattar i stort sett all bebyggelse inom unionen och förväntas ställa stora krav på bebyggelsen. Bland annat förväntas krav ställas på byggnader i de sämsta energiklasserna att förflyttas, genom energieffektiviserande åtgärder, till bättre energiklasser.

3.2 Ägardirektiv och målsättningar

När målsättningar angående energieffektivisering ska sättas, kan det ske på olika sätt. Avgörande för resultatet är att hela organisationen genomsyras av och känner till målsättningarna. För att åstadkomma det behöver ledningen i organisationen ta ansvar för frågan eller utse lämplig genomförare som rapporterar utfall till ledningen. Ett mycket bra sätt att sätta fokus på frågorna är att ta dem via ägardirektiv som ger riktlinjer för styrelser i hur de ska agera. Ägardirektiv kan uppdateras när som helst av ägarna.

3.3 Handlingsplan – intern processuppföljning, mellan interna aktörer

En viktig framgångsfaktor är att utifrån ägardirektiv och organisationens målsättningar ha en konkret handlingsplan. Det finns ett behov i de flesta större organisationer att få olika aktörer så som tex teknisk förvaltning att samverka med ekonomiavdelning för att planera finansiering av energieffektiviserande åtgärder. En konkret handlingsplan med uttalade ansvar och roller kan styra upp en sådan samverkan och underlätta så att energisparmålen uppfylls snabbare. Det finns goda exempel på organisationer där en avsatt och tydlig budget varit avgörande för en kraftfull satsning på energieffektivisering. Argument och fördelar med betydelsen av detta finns för att fler ska avsätta offentliga aktörer ska avsätta medel.

3.4 Budget/finansiering

För att finansiera behov av resurser och eventuella investeringar behöver organisationen ha avsatta medel i budgetar för de olika avdelningar som ska genomföra energieffektiviseringar. Särskilt viktigt är att ha ett övergripande budgetutrymme för detta där avrop kan göras när

behov uppstår. Många gånger kan detta samordnas med budget för planerat underhåll och renoveringar.

3.5 Bemanning – extern, intern

I den workshop som hölls i maj i SKRs regi framkom att det ofta finns behov av extra personella resurser för att initiera och driva energieffektiviseringsprojekt. Söker man extern hjälp/konsulter så upplevde flera organisationer en brist på sådan kompetens hos många konsultföretag. Därför kan det behövas styrmedel för en kompetensförstärkning i branschen. Deltagare på SKRs workshop framhöll att det kan vara svårt att få igenom en nyanställning, och att det oftare är lättare att få pengar till investeringar och externa resurser.

3.6 Samverkan mellan fastighetsägare och hyresgäst

Samverkan mellan hyresgäst och fastighetsägare (hyresvärd) bör i möjligaste mån användas. Genom en samverkan är det möjligt att nå längre vad gäller energiarbete än om respektive part själv arbetar med åtgärder. Fastighetssystemen som fastighetsägaren har rådighet över försörjer i mycket de utrymmen hyresgästen har rådighet över.

En bra startpunkt är att teckna Gröna hyresavtal. Gröna hyresavtal tecknas genom att koppla en Grön bilaga till befintligt avtal. Grön bilaga tillhandahålls av Fastighetsägarna Sverige. I samband med tecknandet av ett Grönt hyresavtal bestämmer hyresgäst och fastighetsägare tillsammans gemensamma mål, vad som ska kommuniceras mellan parterna, vem som ansvarar för vad, etc.

3.7 Statistik och nyckeltal

Statistik och nyckeltal används både för att följa upp den egna energianvändningen i förhållande till olika indikatorer och över tid, samt för jämförelse med andra organisationer. Det är viktigt för att se hur arbetet fortskrider och för att utvärdera om uppsatta mål nås. Under 2010-2014 fanns ett stöd från Energimyndigheten att söka för kommuner för energieffektivisering. För att få stödet var kommunerna tvungna att skicka in statistik och följa upp nyckeltal.

Följande nyckeltal inrapporterades:

- Indikatorer för energianvändning i lokaler:
 - Inköpt energi i lokaler (kWh/m²).
 - Inköpt el i lokaler (kWh/m²).
 - Energianvändning i lokaler inklusive verksamhetsel (kWh/m²).
 - Energianvändning i lokaler inklusive verksamhetsel, normalårskorrigerad (kWh/m²).
 - Energianvändning i lokaler inklusive verksamhetsel, korrigerad för normalår och klimat (kWh/m²).

- Lokalarea (m² per invånare).
- Nyckeltal för energikostnad och förnybar energi i byggnader:
 - Energikostnad byggnader (kr/invånare).
 - Förnybar energi (inkl restvärme) i byggnader, andel (%).
 - Förnybar energi och restvärme i fjärrvärmerna, andel (%).
 - Förnybar el i byggnader, andel (%).
 - Vindkraft, el från solceller resp värme från solfångare (kWh/invånare).

Dessa nyckeltal samlas inte längre in av SKR i och med att stödet försvann. Nyckeltal och benchmarking skulle vara till stor hjälp för offentlig sektor i energieffektiviseringsarbetet.

4. HUR SKA DET GÖRAS?

4.1 Motivationskickoff för hela organisationen

En utmaning i offentlig sektor är att det handlar om stora organisationer med flera olika personalgrupper som alla har en roll (stor eller liten) i energieffektiviseringsarbetet. Det berör bland andra (olika beroende på vilken typ av offentlig aktör):

- Politiker
- Fastighetsnämnd
- Fastighetsavdelning
- Byggnadsnämnd inkl tillsyn av nya och befintliga byggnader
- Miljökontor inkl miljötillsyn
- Energi- och klimatrådgivning
- Energibolag
- Nätbolag
- Ekonom
- Upphandlingsavdelning
- Driftorganisation (extern/intern)
- Hyresgäster/brukare
- Kommunikationsavdelning (internt och externt)

En erfarenhet är att dessa personer ofta aldrig har diskuterat energieffektivisering (målsättningar och förutsättningar för att nå mål) i ett och samma rum. Ofta finns förutfattade meningar om varandra som hindrar arbetet.

Därför rekommenderas att erbjuda offentliga organisationer att starta energieffektiviseringsarbetet med en "kick off". Med en tydlig agenda diskuteras utmaningar och möjligheter för att öka takten i energieffektiviseringsarbetet i respektive offentlig aktör.

Frågor att diskutera kan vara:

- Finns mål tydligt uttryckta för alla i organisationen?
- Vet alla vad deras uppgift är i respektive yrkesroll?

- Finns handlingsplan? Hur detaljerad bör den vara?
- Vad är de ekonomiska ramarna för att investera i projekt?
- Hjälper eller stjälper de hyresgästavtal som finns? Hur kan de annars förändras?
- Finns de yrkesroller som behövs för att driva ett aktivt energieffektiviseringsarbete?
- Hur ska vi följa upp arbetet? Hur ska ”segrar firas”?

4.2 Erfarenhetsutbyte – nätverk

Utbyte av erfarenheter mellan och inom olika organisationer är viktigt. Idag finns olika nätverk etablerade. Exempelvis har Energimyndigheten etablerat nätverk som varit verksamma under lång tid. Direkt i nätverken finns fastighetsägare som medlemmar med direktutbyte av erfarenheter vid medlemsträffar. I nätverken finns även det som benämns Fördjupningsområden. I dessa finns möjlighet att utbyta erfarenhet inom avgränsade områden. Ett exempel är fördjupningsområdet Energieffektiva vårdlokaler, där flertalet av landets regioner deltar och utbyter erfarenheter främst kopplade till hälso- och sjukvård, och de byggnader som används där.

4.3 Goda exempel

Här hänvisas till två Goda exempel, där ytterligare information hämtas på www.belok.se. Exemplet Skövde visar hur man kan införliva ett arbetssätt i en kommun. Exemplet Västfastigheter visar hur man i en region med målmedvetet arbete kan nå förutbestämda målsättningar. Exemplet återfinns i rapportform och omfattar allt från hur beslutsprocessen sett ut till implementering i organisationen och till sist genomförande.

I båda rapporterna tas problem upp man stött på under resan och hur man löst dessa. Även en mängd goda råd och ”tänk på att” finns med i skrivningarna.

4.4 Extern management

För att få igång ett mer omfattande energiarbete inom en organisation kan det många gånger vara bra med en extern resurs som tar vid efter t.ex. en ”Motivationskickoff”. Som driver den interna processen och följer upp att arbetet följer en konkret handlingsplan utefter de uppsatta målen för energieffektivisering. Man kan jämföra med hur managementkonsulter går in i företag och genomför förändrings- eller utvecklingsarbete inom tex IT

4.5 **Kommunikation via branschorganisation**

Branschorganisationer som tex SKR och EMTF kan med fördel utnyttjas för att sprida kunskap och erfarenheter mellan offentliga aktörer vid genomförande av olika typer av energiprojekt.

4.6 **Upphandlingar**

Offentliga aktörer lyder under LOU. LOU uppfattas av vissa offentliga aktörer som ”krångligt och tidsödande”. I tidigare projekt har en modell för upphandling av energieffektivisering i offentliga byggnader tagits fram (EnOff-modellen) för att överbrygga dessa hinder. Syftet med modellen är också att sänka tröskeln för att genomföra upphandlingar och att visa på en modell som endast kräver en (1) upphandling för genomförande av projekt i flera byggnader. Modellen finns och används idag av Enköpings kommun. Ett upphandlingsstöd behövs sannolikt för att få fler att ta steget att använda modellen en första gång.

4.7 **Gröna avtal**

Se avsnitt 4.6 *Samverkan mellan hyresgäst och fastighetsägare.*

4.8 **Projektledarkonsulter/upphandlingskonsulter**

Vid genomförande av enskilda energiprojekt kan lämpligen konsulter anlitas som har den energitekniska kompetensen för att driva projekt och upphandlingar av entreprenörer och installatörer.

4.9 **Regioner – ersättningslokaler**

Under den workshop som arrangerades av SKR i maj 2023 framkom att ett hinder för regioner var svårigheten i att hitta ersättningslokaler vid renoveringar. Verksamheter inom t ex vård och omsorg kan inte stängas ner under arbetet vilket försvårar processen. Finns möjliga lösningar till detta? Kan samverkan ske med andra regioner eller andra aktörer? Se även under avsnitt 5.2 *Erfarenhetsutbyte nätverk.*

5. **BEFINTLIGA VERKTYG OCH PAKETLÖSNINGAR**

Idag finns ett antal olika verktyg som används, och kan användas, av alla typer av fastighetsföretag. I kommande genomförande ska undersökas vilka verktyg som är lämpliga att använda tillsammans och en bedömning ska göras vilket det potentiella utfallet kan bli genom samtidigt användning. Beroende av vilken undermålgrupp bland offentliga aktörer som avses, finns olika grupperingar av verktyg. De verktyg som närmare ska studeras är:

Gröna avtal	Utvecklade av Fastighetsägarna Sverige. I uppdrag kopplade till Belok har särskilda anpassningar gjorts av avtalet för byggnad med kallhyra och som exempelbyggnad har använts Energimyndighetens kontor i Eskilstuna. En uppdaterad version av Gröna avtal släpptes under slutet av 2022. Gröna avtal syns särskilt lämpade exempelvis för myndigheter vilka vanligen är hyresgäster.
Inneklimatenkät	Belok har utvecklat en inneklimatenkät som eventuellt kan vara lämplig att använda i samband med tecknande av Gröna avtal.
Totalmetodiken	Metodik utvecklad av Belok utifrån medlemsföretagens önskemål. Metodiken gör att fastighetsägare kan nå längre med energibesparingar på ett transparant vis med tydliga ekonomiska förutsättningar. Möjligheter att koppla Totalmetodiken till Gröna avtal är mycket intressant. För närvarande är det möjligt att utbilda sig till diplomerad Totalkonsult. Motsvarande metod, anpassad för flerbostadshus, har utvecklad inom Bebo.
EnOff	En metod utvecklad av Energieffektiviseringsföretagen (EEF) för att handla upp och genomföra energiprojekt, särskilt anpassad för organisationer som omfattas av LoU. Metoden är anpassad för att använda Totalmetodiken.
Mervärden	Ett verktyg utvecklat inom EnOff-projektet för att visualisera mervärden inom offentlig sektor. Mervärden, som t ex uppfyllande av FN:s globala mål, är många ggr avgörande för politiker i kommuner för att genomföra åtgärder
Hyresgäst-appar	I tidigare Belokprojekt kopplat till Akademiska Hus togs en användar-app fram för att personer i verksamheten (i detta fall Universitetsbiblioteket i Göteborg), i realtid skulle kunna ta del av bl a energianvändningen i den byggnad där de var verksamma. Syftet var att involvera brukare i en byggnad och i förlängningen få dem att medverka till reducerad energianvändning. Möjligheterna att använda appar av denna typ beror även på säkerhetsaspekter hos fastighetsägaren – hur öppna system kan tillåtas? Appar av denna typ kombineras lämpligen med existerande Energiuppföljningsverktyg. I skrivande stund pågår en Innovationsupphandling av just Energiuppföljnings-program.

I kommande projekt kommer de olika verktyg som angivits ovan och hur de kan kopplas samman till kraftfulla verktygspaket, anpassade för identifierade målgrupper, att studeras. Fokus kommer att vara på målgruppen offentliga aktörer, dvs de som omfattas av LoU, inklusive hela kedjan från politiker, tjänstemän, chefer, driftpersonal m fl. Målgruppen offentliga aktörer är bred och kommer att behöva delas upp i undergrupper för vilka de verktygspaket som tas fram kan komma behövs anpassas.

6. REKOMMENDATIONER

De intryck som erhållits utifrån intervjuer, diskussioner inom projektgruppen och det webinarium SKR anordnade i maj är översiktligt beskrivet i avsnitten 2-6 ovan.

Rekommendationer projektgruppen vill lyfta fram är:

- Ansatsen inför här redovisad studie var att de verktyg som finns hos bl a Energimyndighetens nätverk ska paketeras på lämpligt sätt, eventuellt med mindre korrigeringar, för att komma till bred användning hos offentliga aktörer. Efter genomförande av studien visar det sig vara ett förenklat, och inte tillräckligt, sätt att möta de behov som finns hos aktörerna.
- Genom intervjuer och, framför allt, det webinarium SKR anordnade i maj framkom att aktörerna har behov av en betydligt bredare palett av verktyg och hjälpmedel. Samtidigt är det viktigt att understryka att den hjälp offentliga aktörer kan ha av en riktig kombination av de hjälpmedel som tagits fram av behovsägarnätverken kan få stor betydelse vid själva genomförandet. I mycket är det problemkomplex offentliga aktörer står inför något som finns innan förberedelserna för och genomförandet av själva effektiviseringsarbetet kan sättas igång, vilket tydligt framgår i det tidigare avsnitt 5.

Nyttiga webbplatser

<https://klimatkommunerna.se>

<https://skr.se/download/18.550f5b1717d613c03137c475/1639147277556/7585-178-5.pdf>

